

Sygn. akt III AUa 1538/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Beata Michalska (spr.)

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSA Iwona Szybka

Protokolant: st. sekr. sąd. Aleksandra Słota

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 października 2017 r. w Ł.

sprawy **P. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji P. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 18 października 2016 r. sygn. akt IV U 498/16

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1538/16

UZASADNIENIE

Wnioskodawca P. B. wniósł w terminie odwołania od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z.: z dnia 10 grudnia 2015 r. przyznającej mu prawo do emerytury górniczej od 1 października 2015r. (z zawieszeniem wypłaty świadczenia z powodu kontynuacji zatrudnienia) oraz z 22 kwietnia 2016 r. - przeliczającej emeryturę od 1 kwietnia 2016 r. Organ rentowy nie uwzględnił do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym zatrudnienia wnioskodawcy w (...) B. z siedzibą w R., obecnie (...) od 1 kwietnia 1984 r. do 16 listopada 2006 r. oraz od 17 listopada 2006 r. do 14 stycznia 2007 r. oraz okresu od 10 grudnia 2015 r. do 14 kwietnia 2016 r. Odwołujący domagał się uwzględnienia całego spornego okresu jego zatrudnienia w (...) B., jako pracy górniczej kwalifikowanej, o której mowa w art. 50d ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017r.,poz. 1383).

W odpowiedzi na odwołania, organ rentowy wniósł o ich oddalenie, wskazując, że czynności wykonywane przez wnioskodawcę w spornych okresach nie obejmują pracy przodkowej, gdyż wykonywane były na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B. i S. i tym samym nie spełniają przesłanek z art.50d ust.1 pkt 1 cyt. ustawy, co z kolei wyklucza możliwość zaliczenia tych okresów w wymiarze półtorakrotnym i zastosowanie przelicznika 1,8 do ustalenia wysokości świadczenia .

Sąd Okręgowy w Sieradzu wyrokiem z 18 października 2016 r. , wydanym w sprawie o sygn. akt IVU 498/16, oddalił odwołania .

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Decyzją z dnia 10 grudnia 2015 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy emeryturę górniczą od 1 października 2015 r., zawieszając wypłatę świadczenia z powodu kontynuacji zatrudnienia. Zaś decyzją z dnia 22 kwietnia 2016 r. przeliczył świadczenie od 1 kwietnia 2016 r. ZUS nie uwzględnił okresów pracy odwołującego w (...) B. z siedzibą w R., obecnie (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) od 1 kwietnia 1984 r. do 16 listopada 2006 r., od 17 listopada 2006 r. do 14 stycznia 2007 r. oraz od 10 grudnia 2015 r. do 14 kwietnia 2016 r. - do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym.

Ubezpieczony, zgodnie z angażami, w spornym czasie zajmował stanowiska:

1. od 01 lutego 1984 r. do 31 marca 1984 r., jako mechanik maszyn,
2. od 01 kwietnia 1984 r. do 30 listopada 1985 r., jako operator maszyn budowlanych,
3. od 01 grudnia 1985 r. do 30 listopada 1988 r., jako operator,
4. od 01 grudnia 1988 r. do 28 lutego 1989 r., jako operator maszyn budowlanych,
5. od 01 marca 1989 r. do 30 listopada 1990 r., jako operator sprzętu budowlanego,
6. od 01 grudnia 1990 r. do 31 maja 1994 r., jako operator maszyn budowlanych,
7. od 01 czerwca 1994 r. do 16 listopada 2006 r., jako operator sprzętu technologicznego.

Obecnie wnioskodawca, będąc zatrudnionym na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, wykonuje takie same czynności, jak przed 17 listopada 2006 r. na tym samym oddziale.

Sporządzona i zatwierdzona przez przełożonych charakterystyka stanowiska pracy wskazuje, że skarżący zatrudniony był w (...) w oddziale rs-1 od 7 października 1983 r. do 31 marca 1984 r. na stanowiskach mechanika maszyn budowlanych i mechanika maszyn, a od 1 kwietnia 1984 r. do nadal pracował kolejno na stanowiskach: operatora, operatora maszyn budowlanych, operatora sprzętu budowlanego, operatora maszyn budowlanych, operatora sprzętu technologicznego, operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce.

W zakres prac mechanika maszyn i urządzeń górniczych prowadzonych na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B. i S. wchodziło: pobieranie narzędzi, części, materiałów eksploatacyjnych niezbędnych do naprawy maszyn, dojazd do i z maszyny, prace mechaniczne przy naprawach i obsłudze maszyn w postaci wykonywania obsługi technicznych maszyn, wykonywania napraw maszyn po stronie mechanicznej, elektrycznej i hydraulicznej, mycia, przekazywania maszyn do naprawy, powrót na zaplecze oddziału. Obsługujący sprzęt w postaci spycharki gąsienicowej, którą prace prowadzone są na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B., przebiegają się w szatni centralnej i dowożeni są wraz z pracownikami oddziałów górniczych „stykowo” na stanowiska pracy lub też bezpośrednio z oddziału rs-1. W zakres prac operatora spycharki wchodzi m.in.: przemieszczanie mas ziemnych w rejon zabierki; wykonywanie niwelacji terenu w obrębie maszyn podstawowych; prowadzenie robót udostępniających i oczyszczających urobek do eksploatacji; osiowanie i poziomowanie przenośników; obróbka studni odwadniających w rejonie zabierki; wykonywanie rowów odwadniających na poziomach roboczych; przesuwanie stacji zwrotnych i napędowych przenośników; niwelacja terenu pod pojazdy - przy transporcie maszyn podstawowych; rozluźnianie gruntu - prace zrywaniem; wymiana gruntu pod maszynami podstawowymi; przemieszczanie na bieżąco niedobranych mas nadkładowych lub węgla pod zabiór koparki; wykonywanie zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych; skarpowanie i wykonywanie pochylni. Zgodnie z charakterystyką pracy operatora żurawia gąsienicowego, prowadzonej na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B. i S., pracownicy obsługujący ww. sprzęt przebiegają się w szatni centralnej i dowożeni są wraz z pracownikami oddziałów górniczych „stykowo” na stanowiska pracy, lub też bezpośrednio z oddz.

rs-1. W zakres prac operatora żurawia gąsienicowego wchodzi: przesuwanie stacji napędowych i zwrotnych oraz przenośnika transportującego urobek, poziomowanie i osiowanie przenośników przesuwnych, wypinanie i wpinanie stołu ładowniczego, prace przy transporcie maszyn podstawowych, wykonywanie prac związanych z rozbudową układu (...), wykonywanie prac związanych z remontem układu (...), przejazdy maszyną z jednego miejsca pracy w inne.

W treści świadectwa wykonywania pracy górniczej z dnia 7 października 2015 r. wskazano, iż wnioskodawca jest zatrudniony od 7 października 1983 r. do nadal w ruchu (...) S.A. Oddział (...) B. w R. i w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę górniczą w okresie od 1 lutego 1984 r. do 31 marca 1984r. na stanowisku rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówkach, wykonującego prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń (rozporządzenie (...) z dnia 23 grudnia 1994 r. zał. Nr. 3 Dz. III poz.7) oraz od 1 kwietnia 1984 r. do nadal na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce (rozporządzenie (...) z dnia 23 grudnia 1994r. zał. Nr. 3 Dz. III poz. 4).

W protokole posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej z dnia 11 lipca 2008 r.w odniesieniu do okresów zatrudnienia ubezpieczonego od 7 października 1983 r. do 14 stycznia 2007 r.,

uznano, że wnioskodawca pracował w okresie od 1 lutego 1984 r. do 31 marca 1984 r. stale przez 39 dniówek, jako rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówkach, wykonujący prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń wymienionym w rozporządzeniu (...) z dnia 23 grudnia 1994 r. zał. Nr. 3 Dz. III poz.7 oraz w okresie od 1 kwietnia 1984 r. do 14 stycznia 2007 r. stale przez (...) dniówek, na odkrywce, jako operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, tj. na stanowisku wymienionym w dziale III poz.4 zał. Nr. 3 do cyt. rozporządzenia .

Wg ustaleń Sądu I instancji, wnioskodawca pracował na jednym oddziale rs-1 w (...) B., oddział sprzętu ciężkiego ładowarki, spycharki ze świadkami:J. B., R. P., S. F.. Oddział utrzymuje ciągłość ruchu maszyn podstawowych i posiada różnego rodzaju sprzęt gąsienicowy, w tym spycharki pracujące we wkopie, w utrzymaniu ciągłości pracy. Wskazani wyżej pracowali jako operatorzy, wnioskodawca pracował na ładowarce gąsienicowej (...) w obrębie koparek. Ładowarka miała łyżkę, lizak do czyszczenia pojazdów, wybierania urobku, usuwania kamieni, brył. Ubezpieczony wywoził kamienie spod kół koparki, wykonywał też prace ładowarką przy podwożeniu materiałów na wymianę gruntów pod pojazdem. Po zdobyciu uprawnień, skarżący pracował na spycharce na (...), (...) i pracował wtedy pod koparkami, które zdejmują nadkład i urabiają węgiel. Spycharka służyła do odpychania kamieni, brył, obrabiania studni, robienia zjazdów, wymiany gruntu. Wnioskodawca pracował w rejonie koparki, bez jego pracy koparka nie mogłaby sama pracować. Wnioskodawca pracował na różnych spycharkach, a ponadto obsługiwał żuraw gąsienicowy boczny. Równał teren pod pojazdami koparki, która pracuje na przodku. Wykonywał prace oczyszczające, usuwające kamienie, kruszył skałę. Biegły sądowy z zakresu górnictwa stwierdził, że wnioskodawca w spornym okresie od 1 kwietnia 1984 r. do 14 stycznia 2007 r. obsługiwał przede wszystkim spycharki gąsienicowe, które wykonywały prace ułatwiające urabianie i eksploatację i polegały na: przemieszczaniu mas ziemnych w rejon zabierki, wykonywaniu niwelacji terenu w obrębie maszyn podstawowych, prowadzeniu robót udostępniających i oczyszczających urobek do eksploatacji, osiowaniu i poziomowaniu przenośników, obróbce studni odwadniających w rejonie zabierki; wykonywaniu rowów odwadniających na poziomach roboczych, przesuwanie stacji zwrotnych i napędowych przenośników, niwelowaniu terenu podjazdów przy transporcie maszyn podstawowych, wymianie gruntu pod maszynami podstawowymi, przemieszczaniu niedobranych mas nadkładowych lub węgla pod zabiór koparki, wykonywaniu zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych, skarpowaniu pochylni. Praca była wykonywana w pełnym wymiarze czasu w przodku i w ciągu.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołania są niezasadne, gdyż wnioskodawca nie spełnił przesłanek z art. 50c w zw. z art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy, w nawiązaniu do pozycji 4 w dziale III załącznika 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia

niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty. Sąd meriti podkreślił, że w punkcie 4 działu III załącznika nr 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. wymienione zostało stanowisko operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. Jednakże jako prace wymienione w załączniku nr 3 mogą być uznane tylko takie czynności wykonywane przez górnik, które jednocześnie spełniają warunki przepisu art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. prace bezpośrednio związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe a więc takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin.

Sąd I instancji wskazał, że o uznaniu konkretnej pracy za pracę górniczą zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym, zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem Sądu Najwyższego, decyduje charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika, a nie treść umowy o pracę łączącej go z pracodawcą ani nazwa zajmowanego stanowiska określona w angażach lub w zaświadczeniu o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach. A zatem zgodnie z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, za pracę górniczą zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym należy rozumieć pracę w przodku, bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku, ale również inne prace przodkowe, więc takie, które służą urabianiu urobku i jego ładowaniu, wspomagając prace maszyn podstawowych. W niniejszym przypadku bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy był fakt nazywania stanowiska zajmowanego przez ubezpieczonego tak jak to uczynił pracodawca w opisanych w ustaleniach dokumentach. Z orzecnictwa Sądu Najwyższego wynika, że pojęcie „inne prace w przodku” musi wiązać się z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin.

Zdaniem Sądu Okręgowego, praca ubezpieczonego odbywała się na obszarze szerszym niż w rozumieniu pojęcia „przodka eksploatacyjnego”, czyli jak to się przyjmuje, tej części wyrobiska eksploatacyjnego, w której urabia się skałę czyli węgiel brunatny i nadkład łącznie z kopalinami towarzyszącymi, a która obejmuje skarpy urabianego zbocza oraz tę część poziomów roboczych, na których aktualnie pracują maszyny urabiające. Zatem ubezpieczony nie wykonywał innych prac przodkowych, pozostających w bezpośrednim związku z wydobywaniem węgla i nie wykonywał prac, stosownie do art. 50d ust 1 cyt. ustawy, w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych (pkt 1) oraz w drużynach ratowniczych (pkt 2). Tym samym, nie można utożsamiać czynności zawodowych skarżącego z pracą operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, wymienioną pod pozycją 4 w dziale III załącznika 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. W ocenie Sądu a quo, biegły w swojej opinii zbyt rozszerzył pojęcie przodka oraz pojęcie pracy przodkowej i z tych powodów błędnie zaliczył całość pracy wykonywanej przez ubezpieczonego do pracy przodkowej, podczas gdy z zeznań świadków wynika, że skarżący, pracując na stanowisku operatora ładowarki, wywoził kamienie spod kół koparki, wykonywał prace przy podwożeniu materiałów na wymianę gruntów pod pojazdem. Prace te nie są pracami przodkowymi (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2012 r., I UK 295/11 i z dnia 08 stycznia 2014 r., I BU 12/13). Odnosząc się do okresu pracy odwołującego na stanowisku operatora żurawia gąsienicowego, Sąd Okręgowy stwierdził, że prace związane z rozbudową i remontem układu (...) nie mogą być uznane za prace przodkowe, bowiem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, cały układ (...) nie może być uznany za przodek. Za prace wymienione w załączniku Nr 3 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r. mogą być tylko uznane takie czynności wykonywane przez górnik, które bezpośrednio związane są z wykonywaniem czynności w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Pojęcie „inne prace w przodku” musi wiązać się z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin, czego w sprawie skarżący wykazał. Dlatego na podstawie art.477¹⁴§1 KPC oddalono odwołania, jako bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący się, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego: - art. 233 § 1 KPC poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji uznanie, iż w okresie zatrudnienia w (...) B. od dnia 01 kwietnia 1984 r. do dnia 16 listopada 2006 r. oraz od dnia 17 listopada 2006 r. do dnia 14 stycznia 2007 r. wnioskodawca, wykonując pracę operatora ładowarki gaśnicowej, spycharki gaśnicowej oraz sporadycznie żurawia gaśnicowego bocznego, nie wykonywał pracy górniczej kwalifikowanej, o której mowa w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych, pomimo iż z zeznań świadków, jak i samego wnioskodawcy, świadectwa pracy górniczej, protokołów komisji weryfikacyjnej oraz opinii biegłego z dziedziny górnictwa wynika, że wnioskodawca wykonywał inną pracę przodkową, która służy urabianiu urobku i jego ładowaniu, wspomagając prace maszyn podstawowych, a która jest pracą górniczą zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym ze względu na wykonywanie przez niego swoich obowiązków stale i faktycznie w przodku jako operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. Sąd uznał, iż wnioskodawca w okresie pracy na stanowisku operatora żurawia gaśnicowego bocznego nie wykonywał pracy przodkowej, gdyż prace związane z rozbudową i remontem układu (...) nie mogą być uznane za prace przodkowe, podczas gdy z dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych nie wynika, aby wnioskodawca takie czynności wykonywał. Sąd przedstawił jedynie charakterystykę pracy na stanowisku operatora żurawia gaśnicowego bocznego, ale nie ustalił, które z czynności wykonywał wnioskodawca; - art. 328 § 2 KPC poprzez sporządzenie uzasadnienia w sposób nieprzekonywujący, a ponadto wewnętrznie niespójny z uwagi na sprzeczność podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia – w ustaleniach faktycznych (str. 8 uzasadnienia) Sąd wskazał, iż „W- ca pracował w rejonie koparki. To były stałe prace, wnioskodawca nigdzie indziej nie pracował. Praca była wykonywana w pełnym wymiarze czasu w przodku. Praca była w ciągu. Koparka nie mogłaby pracować bez takich pracowników jak ubezpieczony”, zaś wyjaśniając podstawę prawną Sąd I instancji uznał, iż wnioskodawca nie wykonywał pracy, która odpowiadała swym charakterem pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym. Sąd wskazał, iż praca ubezpieczonego odbywała się na obszarze szerszym niż w rozumieniu pojęcia „przodka eksploatacyjnego”. Sąd I instancji nie wyjaśnił przyczyn, dla których uznał, iż prace operatora ładowarki polegające na wywożeniu kamieni spod kół koparki oraz podwożenie materiałów na wymianę gruntów pod pojazdem nie są pracami przodkowymi, albowiem nie spełnia tego wymogu wskazanie sygnatur wyroków Sądu Najwyższego. Powyższe powoduje, iż rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego wymyka się spod kontroli instancyjnej;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 50 d ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z załącznikiem nr 3, Dział III, poz. 4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. (Dz.U. 1995.2.8), przez przyjęcie, że ubezpieczony w spornym okresie nie wykonywał pracy górniczej kwalifikowanej, o której mowa w art. 50d, na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, pomimo iż wnioskodawca wykonywał inną pracę przodkową, która służy urabianiu urobku i jego ładowaniu, albowiem bez pomocy ładowarki gaśnicowej, spycharki oraz żurawia gaśnicowego bocznego prawidłowa praca maszyny podstawowej nie byłaby możliwa. Dokonana przez Sąd ocena prawna jest sprzeczna z poczynionymi ustaleniami faktycznymi.

Wskazując na powyższe zarzuty strona apelująca wniosła o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu i uwzględnienie odwołania od obu decyzji oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu. Sąd Okręgowy rozpoznał sprawę prawidłowo i starannie, przeprowadzając właściwie postępowanie dowodowe, zaś ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego, mimo pewnych nieścisłości i błędów w treści uzasadnienia, ostatecznie zasługuje na aprobatę i nie pozwala uznać, że doszło do przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd pierwszej instancji powołał trafnie obowiązujące w tej mierze przepisy, które prawidłowo zastosował i zinterpretował, nie naruszając zaskarżonym rozstrzygnięciem przepisów procesowych ani przepisów prawa materialnego.

Spór w rozpatrywanej sprawie sprowadza się do oceny, czy zachodzą podstawy do zaliczenia wnioskodawcy do ustalenia wysokości emerytury górniczej w myśl art.51 ust.1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz.U. z 2017r., poz.1383), jako okresu pracy górniczej zaliczanego w wymiarze półtorakrotnym, wymienionego w art. 50d ust.1 pkt ustawy o e.r.f.u.s., zatrudnienia w (...) B. z siedzibą w R., obecnie (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) od 1 kwietnia 1984 r. do 14 stycznia 2007 r. i od 10 grudnia 2015 r. do 14 kwietnia 2016 r. Zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 2, przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur stosuje się przelicznik 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50d, a zatem do pracy w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębinieniu szybów i robotach szybowych.

Zgodnie z niespornymi ustaleniami Sądu Okręgowego wnioskodawca jest zatrudniony w (...) B. od 7 października 1983r. do nadal. Jak wynika z treści zaskarżonych decyzji, organ rentowy zaliczył wnioskodawcy 97 miesięcy pracy górniczej wg przelicznika 1,8 (art.50d ust. 1 pkt 1 ustawy o e.r.f.u.s.) oraz 277 miesięcy wg przelicznika 1,2 . Do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym nie zaliczono okresu pracy od 1 lutego 1984r. do 14 stycznia 2007r. i na bieżąco od 10 grudnia 2015 r. do 14 kwietnia 2016 r. Zgodnie z niekwestionowanymi w tej części ustaleniami , wnioskodawca od 1 lutego 1984r. był zatrudniony przez cały czas na oddziale rs-1, który był oddziałem sprzętu ciężkiego (gdzie obsługiwano m.in. ładowarki, spycharki, żurawie gąsiennicowe) i do podstawowych zadań tego oddziału należały prace ułatwiające wykonywanie prac górniczych przez maszyny podstawowe. Charakterystyka pracy wnioskodawcy w spornym okresie, oparta na treści opinii biegłego z zakresu górnictwa (nak.93 akt sprawy) oraz charakterystykę stanowiska pracy dokonaną przez pracodawcę (na k.28 akt ZUS) pozwoliła Sądowi I instancji prawidłowo ustalić, że wnioskodawca w spornym okresie obsługiwał przede wszystkim spycharki gąsiennicowe, przy użyciu których zajmował się: przemieszczaniem mas ziemnych w rejon zabierki (wymianą gruntu pod maszynami podstawowymi), niwelacją terenu w obrębie maszyn podstawowych, robotami udostępniającymi i oczyszczającymi urobek do eksploatacji (przemieszczaniem na bieżąco niedobranych mas nadkładowych lub węgla pod zabiór koparki), osiowaniem i poziomowaniem przenośników, obróbką studni odwadniających w rejonie zabierki; wykonywaniem rowów odwadniających na poziomach roboczych, przesuwaniami stacji zwrotnych i napędowych przenośników, niwelowaniem terenu podjazdów przy transporcie maszyn podstawowych, wykonywaniem zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych, skarpowaniem i wykonywaniem pochylni. Jednocześnie, co słusznie podkreślił Sąd Okręgowy, z charakterystyki stanowiska pracy operatora spycharki gąsiennicowej i żurawia gąsiennicowego dokonanej przez pracodawcę wynika , że praca ta była wykonywana na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B. i S.. Przy tym, zgodnie z wyjaśnieniem biegłego z zakresu górnictwa (na k.92 akt), praca na odkrywce oznacza prace na uzbrojonym w infrastrukturę wyrobisku odkrywkowym, również na związanych z nim zwałami, a zwałowanie to czynności związane ze składowaniem nadkładu na zwałach. Powyższa charakterystyka pracy wnioskodawcy koreluje z zeznaniami trzech świadków, jego współpracowników, którzy dodatkowo sprecyzowali, że do 1994r. wnioskodawca głównie obsługiwał ładowarkę gąsiennicową , a po tej dacie spycharkę gąsiennicową. Rację ma apelujący, że ustalenia co do charakteru pracy na stanowisku operatora żurawia samojezdnego oparte zostały tylko na dokumencie w postaci charakterystyki stanowiska pracy operatora żurawia gąsiennicowego dokonanej przez pracodawcę i nie znajdują potwierdzenia w zeznaniach świadków. Jednakże nie można pomijać, że to pracodawca w swojej dokumentacji wskazał charakterystykę pracy wnioskodawcy na poszczególnych stanowiskach i ujął w tych ramach pracę operatora żurawia samojezdnego. A zatem ustalenia Sądu I instancji w tym zakresie nie są dowolne, tylko opierają się na treści dokumentacji pracowniczej, a nadto świadek J. B. potwierdził fakt obsługiwania przez wnioskodawcę również żurawia gąsiennicowego. Poza wszystkim ustalenie to nie ma istotnego znaczenia w sprawie o tyle, że niespornie w oparciu o zeznania świadków stwierdzono , iż wnioskodawca na oddziale sprzętu ciężkiego wykonywał pracę od 1 kwietnia 1984r. głównie na stanowisku operatora ładowarki, a od 1994r. – operatora spycharki gąsiennicowej .

Konkludując tę część wywodów, należało w sprawie przesądzić, czy sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego w (...) w B., w tym od 1 lutego do 31 marca 1984r., jako mechanik maszyn, od 1 kwietnia 1984 r. do 31 maja 1994r., jako operator maszyn budowlanych, operator sprzętu budowlanego i od 1 czerwca 1994 r. do 16 listopada 2006 r., jako operator sprzętu technologicznego mieści się w definicji pracy górniczej opisanej w art.50d ust.1 pkt 1 ustawy o emeryturach i

rentach z FUS i odpowiada pracy na stanowisku wymienionym w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), dziale III pod poz. 7 (za luty-marzec1984r.) i pod poz.4 (za pozostały okres).

Niewątpliwie ustawodawca nakazuje odróżniać pracę górniczą, którą w kopalniach węgla brunatnego jest zatrudnienie na odkrywcę przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża (art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) oraz pracę górniczą, którą zalicza się w wymiarze półtorakrotnym, gdy praca ta jest wykonywana w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych (art. 50d ust. 1 pkt 1 tej ustawy). Wykaz stanowisk pracy wykonywanej w przodkach uwzględnianej w rozmiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50d ust. 3 ww. ustawy. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 3 do cyt. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty ,wydany na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (t.j.: Dz.U. z 1995r., Nr 30, poz. 154). Wykaz stanowisk pracy określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 r. odnosi się wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryteria miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego na mocy art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z uwagi zaś na treść przytoczonego art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy należy zauważyć, iż dla uznania pracy ubezpieczonego, jako pracy górniczej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, koniecznym było ustalenie nie tylko , gdzie były wykonywane ale również jakie czynności były przez niego wykonywane.

Porównanie definicji pracy górniczej z art.50c ust.1 pkt 4 i art.50d ust.1 pkt 1 ustawy o e.r.f.u.s. oraz wykazu stanowisk wymienionych w załącznikach 2 i 3 cyt. rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r. nie pozwala wnioskować, że jedynym kryterium zaliczenia wykonywanej pracy do odpowiedniego załącznika winno być miejsce wykonywania pracy. Ustawodawca bowiem oprócz zawężenia terenu prac górniczych (w art.50c ust.1 pkt 4 jest mowa o „zatrudnieniu na odkrywcę”, a w art.50d ust.1 pkt 1 – „w przodkach”), wskazuje , że praca górnicza kwalifikowana została ograniczona do pracy „bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych (...)”. Natomiast praca górnicza zwykła z art.50c ust.1 pkt 4 nie zawiera już określenia „bezpośrednio” oraz odnosi się do szerszego zakresu prac - przy nadkładzie i złożu. A zatem, jako prace wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 r., mogą być uznane tylko takie czynności wykonywane przez górnika, które bezpośrednio są związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, tj. takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2011 r. I UK 360/10). Przy czym termin „inne prace przodkowe” (które zdaniem apelującego odnoszą się do pracy przez niego wykonywanej) , jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, również muszą się wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyrokach z 11 lutego 2010r., I UK 236/09, Lex nr 585722, z 24 marca 2011r., I UK 328/2010, Lex nr 811825 i z dnia 3 października 2017r., I UK 410/16 . Co istotne, podkreśla się w nich , że nieujęcie określonego stanowiska w załączniku nr 3 do cyt. rozporządzenia (...) z 23 grudnia 1994r. i wymienienie go jedynie w jego załączniku nr 2 powoduje niemożność zakwalifikowania takiego stanowiska pracy jako „innej pracy przodkowej”. W wyroku z 29 marca 2011r., I UK 50/11, Lex nr 863925, Sąd Najwyższy dokonał analizy porównawczej treści załączników do cyt. rozporządzenia (...) z 23 grudnia 1994r. i stwierdził ,że tylko nieliczne spośród stanowisk pracy górniczej z załącznika nr 2 uzasadniają zaliczenie pracy na nich w wymiarze półtorakrotnym. Dla przykładu spośród 12 stanowisk pracy operatorów zamieszczonych w załączniku nr 2 tylko cztery znalazły się w załączniku nr 3 (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2017r., I UK 410/16).

Odnosząc powyższe do okoliczności niniejszej sprawy, trzeba zauważyć, że w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do tego rozporządzenia wymieniono 32 stanowiska pracy w kopalniach węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. Wśród tych stanowisk wymieniono pod pozycją 11 „mechanika maszyn i urządzeń górniczych na odkrywce oraz mechanika zatrudnionego w stałej grupie remontowej na odkrywce” oraz pod pozycją 22 „operatora sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce”. Stanowiska te odpowiadają przy tym nazewnictwu z dokumentacji pracodawcy (angaży, zaświadczeń lekarskich znajdujących się w aktach osobowych). W żadnym z angaży do 15 stycznia 2007r. pracodawca nie wskazał , aby wnioskodawca był zatrudniony na jakimkolwiek stanowisku wymienionym w wykazie stanowiącym załącznik nr 3. W okresie od 1 czerwca 1994r. do 16 listopada 2006r. wnioskodawca otrzymywał angaże na stanowisko „operatora sprzętu technologicznego” wymienionego pod pz.22 wykazu nr 2. Na uwagę zasługuje oryginalny dokument z akt osobowych w postaci wniosku o nadanie stopnia górniczego z 24 sierpnia 2001r. (na k.151 akt osobowych), w którym opisana jest praca wnioskodawcy na stanowisku operatora sprzętu technologicznego: „Pan B. wykonuje prace sprzętem technologicznym dla służb remontujących maszyny podstawowe oraz transportowych przenośników taśmowych, polegające na utrzymaniu przenośników i stacji przenośnikowych w pełnej sprawności, co jest bardzo istotne dla bezawaryjnej pracy przenośników”. Z dniem 17 listopada 2006r. doszło tylko do zmiany nazwy stanowiska pracy z operatora sprzętu technologicznego na operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce bez zmiany zakresu czynności (pismo pracodawcy na k.47 akt osobowych) . Natomiast z dniem 15 stycznia 2007r., jak wynika z protokołu zgłoszenia rozpoczęcia wykonywania pracy górniczej (na k.48 akt osobowych) nastąpiło rozpoczęcie przez wnioskodawcę wykonywania pracy górniczej wymienionej w załączniku nr 3, poz.4. Reasumując, wskazane dowody z dokumentów z oryginalnych akt osobowych potwierdzają , że do 15 stycznia 2007r. wnioskodawca był zatrudniony na stanowiskach odpowiadających wprost (lub pośrednio) stanowiskom wymienionym w wykazie nr 2. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę , że wykaz stanowiący załącznik nr 3 do tego rozporządzenia w części III wymieniający stanowiska pracy, na których okresy pracy zalicza się w wymiarze półtorakrotnym w kopalniach węgla brunatnego, w punkcie 4 wymienia prace „operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce” , a w punkcie 7 – prace „rzemieślników zatrudnionych na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujących prace górnicze, mechaniczne elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn”. Nie można zaakceptować poglądu, że pracownicy zajmujący stanowiska objęte załącznikiem nr 2 mogliby być jednocześnie uważani za wykonujących pracę zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym.

Słusznie uznał Sąd meriti, że również ww. charakterystyka pracy wnioskodawcy przedstawiona przez pracodawcę i zeznania świadków, opisujących rodzaj wykonywanych przez niego czynności, wyklucza uznanie, że praca wnioskodawcy, zatrudnionego w spornych okresach na stanowiskach wymienionych w załączniku nr 2 , była związana bezpośrednio z zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopaliny. Po pierwsze, praca zarówno mechanika maszyn i urządzeń górniczych, jak i operatora spycharki gąsiennicowej prowadzona była na terenie całej odkrywki i zwałowiska. Przy czym biegły z zakresu górnictwa wyjaśnił te pojęcia w swojej opinii i niewątpliwie nie pokrywają się one z pojęciem przodka. Poza tym rodzaj wykonywanych czynności, które sam biegły określił jako prace „ułatwiający urabianie i eksploatację” złóż, nie odnoszą się ze swej istoty do „bezpośredniego” procesu produkcyjnego, tylko zabezpieczają i ułatwiają ten proces. Należy przypomnieć ,że nie chodzi tu o wszystkie prace związane z urabianiem i ładowaniem urobku, lecz prace „bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku”, co znacznie zawęża ich zakres. Jak obrazowo zeznali świadkowie, zadaniem wnioskodawcy, jako operatora sprzętu budowlanego/technologicznego (głównie ładowarki i spycharki), było wywożenie kamieni spod kół koparki, robienie zjazdów, wymiana i równanie gruntów pod pojazdem koparki, wykonywanie prac oczyszczających. W tym miejscu należy podzielić ocenę Sądu Okręgowego co do tego ,że opinia biegłego specjalisty z zakresu górnictwa jest przydatna w sprawie w ograniczonym zakresie co do omówienia rodzaju wykonywanych przez wnioskodawcę czynności na zajmowanych stanowiskach, gdyż zasadnicza część opinii zawiera powtórzenie treści zgromadzonych w sprawie dowodów (20 stron opinii) . Słusznie Sąd I instancji zwrócił uwagę ,że biegły rozszerzył definicję przodka na „całość przedsięwzięć organizacyjno-technicznych , realizowanych w ruchu zakładu górniczego, obejmujących prace (roboty górnicze), związane z udostępnianiem, eksploatacją

i odwadnianiem złoża węgla brunatnego, transportem kopalin i nadkładu, zwałowaniem nadkładu, rekultywacją wyrobisk i zwałowisk”. Taka interpretacja jest jednak sprzeczna z treścią obowiązujących przepisów, zwłaszcza jeśli porównamy zapisy art.50c ust.1 pkt 1 i art.50d ust.1 pkt 1 ustawy o e.r.f.u.s., ponieważ zasadniczo stawia znak równości między pracą górniczą zwykłą i kwalifikowaną. Pozostaje też w sprzeczności z wypracowanym stanowiskiem judykatury. Dla przykładu, nie zalicza się do pracy górniczej w rozumieniu art.50d ust.1 pkt 1 prac polegających na przygotowaniu terenu pod wydobycie węgla oraz odwadnianiu terenu czy odwadnianiu złoża (por. wyroki Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2011r., I UK 360/10 i z 6 września 2011r., I UK 7011 dnia 18 marca 2015 r., I UK 280/14).

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 KPC może stanowić usprawiedliwioną podstawę apelacji wtedy, gdy uzasadnienie wyroku sądu I instancji nie posiada wszystkich koniecznych elementów lub gdy zawiera kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę instancyjną. Chodzi o sytuację, gdy treść uzasadnienia orzeczenia uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania wyroku (orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1997 r., I CKN 312/97; z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 718/00; z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 656/01 i z dnia 22 maja 2003 r., II CKN 121/02, niepublikowane oraz z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999 nr 4, poz. 83; z dnia 9 marca 2006 r., I CSK 147/05, i z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 2/08). Sprzeczność w ustaleniach Sądu Okręgowego co do tego, że początkowo Sąd ustala, iż wnioskodawca wykonywał pracę w przodku, a następnie wywodzi, że zgromadzone dowody nie pozwalają przyjąć, aby praca wnioskodawcy w spornych okresach odpowiada pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym, nie stanowi błędu tego rodzaju, który uniemożliwiałby całkowicie dokonania oceny toku wyводу sądu. W dalszej kolejności bowiem Sąd Okręgowy dokładnie i logicznie (na k.134 akt sprawy) analizuje i wyjaśnia, dlaczego nie można zaliczyć pracy wnioskodawcy do „innych prac przodkowych”, o jakich mowa w art.50d ust.1 pkt 1 ustawy o e.r.f.u.s. A jak wyżej wskazano, przesłanki odróżniające pracę górniczą kwalifikowaną od zwykłej pracy górniczej nie ograniczają się tylko do ustalenia miejsca jej wykonania.

W rezultacie tych rozważań niezasadne okazały się zarzuty naruszenia prawa materialnego, w tym art. 50d ust. 1 pkt 1, art. 51 ust.1 pkt 2 ustawy o e.r.f.u.s. oraz załącznika nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 r. Podejmowane przez ubezpieczonego w spornych okresach czynności pracownicze nie dają bowiem podstawy do przyjęcia, że ubezpieczony wykonywał pracę górniczą kwalifikowaną, wskazaną w art. 50d ust. 1 pkt 1 i tym samym nie spełnia warunku do przeliczenia tego okresu przy uwzględnieniu wskaźnika 1,8 za każdy rok pracy, o jakiej mowa w ww. przepisie.

Uznając zatem w świetle powyższych okoliczności, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.